

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού
αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες
εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Οι λέξεις της χρονιάς»

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΛΗ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΛΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι λέξεις της χρονιάς

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα Σεφερλή

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα Σεφερλή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

2ο Γενικό Λύκειο Χολαργού

Χρονολογία

Από 10/03/2014 έως 27/03/2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

1^η ενότητα: Η Είδηση: Θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση σχετικά με τα ΜΜΕ. Λεξιλόγιο σχετικά με τις λέξεις-φράσεις που αναδεικνύονται στα ΜΜΕ και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος: Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με υπολογιστή και προβολικό, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Όσον αφορά στις γνώσεις για τη γλώσσα, η προηγούμενη διδασκαλία της ενότητας «Η είδηση» έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να εξοικειωθούν με κειμενικά είδη που εμφανίζονται στα ΜΜΕ, όπως είναι το άρθρο (έντυπο και ψηφιακό). Ως προς τους γραμματισμούς, ιδιαίτερα αυτούς που αφορούν στις ΤΠΕ, κάποιοι μαθητές (όχι όλοι) ήταν εξοικειωμένοι με τα λογισμικά επεξεργασίας και παρουσίασης κειμένου. Επίσης, είχαν όλοι ένα βαθμό εξοικείωσης με το Wiki, το οποίο λειτουργούσε στην τάξη από την έναρξη της σχολικής χρονιάς.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα Σεφερλή, Οι λέξεις της χρονιάς, Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Όπως κάθε Δεκέμβριο και Ιανουάριο, έτσι και φέτος εμφανίστηκαν στο διαδίκτυο ιστοσελίδες με λίστες λέξεων και φράσεων που αναδείχθηκαν ως οι δημοφιλέστερες για τη χρονιά 2013. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, επισκέφτηκαν τέτοιες ιστοσελίδες, μελέτησαν σχετικά άρθρα και συνέθεσαν στη συνέχεια τα δικά τους άρθρα επιλέγοντας τη λέξη ή φράση του 2013 η οποία κατά την άποψή τους σηματοδοτεί και εκφράζει τη χρονιά που πέρασε. Στα κείμενα αυτά φρόντισαν, εκτός

από την απόδοση της σημασίας ή των σημασιών, να εκφράσουν τον προβληματισμό τους για το κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτισμικό περιβάλλον που τις ανέδειξε. Στη συνέχεια ανέβασαν τα κείμενά τους στο Wiki, δέχτηκαν ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα και βελτίωσαν την αρχική εκδοχή. Τρεις μαθητές ανέλαβαν να συνθέσουν μια παρουσίαση με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εργασία των ομάδων, η οποία αποτέλεσε τη βάση για συζήτηση στην ολομέλεια.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η προσέγγιση του λεξιλογίου λαμβάνει υπόψη της σύγχρονες θεωρητικές παραδοχές για τη διδασκαλία της γλώσσας που αντιμετωπίζουν τη γλώσσα ολιστικά και θέτουν το κείμενο – και όχι τη λέξη – στο επίκεντρο της διδασκαλίας. Η συγκεκριμένη εφαρμογή εστιάζεται στην ανάπτυξη στρατηγικών που βοηθούν τους μαθητές να αντιληφθούν το σύνθετο και πολυεπίπεδο χαρακτήρα της γλώσσας και τη σχέση της με την κοινωνική πραγματικότητα, μέσω της ανάγνωσης και παραγωγής αυθεντικών κειμένων, και όχι στην ανάπτυξη επιμέρους δεξιοτήτων μέσω αποπλαισιωμένων λεξιλογικών ασκήσεων (Κωστούλη 2001).

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας δεν αντιμετωπίζονται τόσο ως υποστηρικτικό μέσο υλοποίησης των σύγχρονων γλωσσοδιδακτικών αντιλήψεων όσο, κυρίως, ως μέσο που μεταβάλλει θεαματικά το τοπίο της επικοινωνίας και δημιουργεί νέα κειμενικά-επικοινωνιακά δεδομένα (Κουτσογιάννης 2010). Η γλώσσα εξετάζεται σε συνάφεια με τα νέα αυτά δεδομένα: οι λέξεις-φράσεις της χρονιάς (και κάθε χρονιάς) δεν προκύπτουν εν κενώ. Δημιουργούνται νέες, αλλάζουν ή διευρύνουν τη σημασία τους οι ήδη υπάρχουσες, για να αποτυπώσουν ακριβώς αυτά τα δεδομένα. Επιπλέον, τα νέα μέσα, όπως το διαδίκτυο και οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης διακινούν με ταχύτητα τις λέξεις αυτές και συμβάλλουν σημαντικά στη

δημοτικότητα τους. Τέλος, ο υπολογιστής αξιοποιείται ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, μεταβάλλοντας τα επικοινωνιακά δεδομένα της τάξης και του μαθήματος.

Ως προς την οργάνωση της τάξης και τη μαθησιακή διαδικασία προβλέπονται κονστρουκτιβιστικού τύπου προσεγγίσεις (Σεφερλή 2013).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Λέξεις και φράσεις γραμμένες στους τοίχους, τους πραγματικούς και τους ηλεκτρονικούς, στα θρανία, στις προσόψεις σχολείων και κτηρίων· λέξεις και φράσεις που επαναλαμβάνονται στα ΜΜΕ και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και που δημιουργούν ποικίλες αντιδράσεις και συνειρμούς. Το φαινόμενο που καλούνται να διερευνήσουν οι μαθητές συνδέεται με τις εμπειρίες και τον κόσμο τους και αποτελεί αφορμή για:

- Να αναρωτηθούν σχετικά με τους μηχανισμούς γένεσης, ανάδειξης, επιβολής και προβολής αυτών των λέξεων-φράσεων, την τροποποίηση της σημασίας τους (εφόσον συχνά πρόκειται για ήδη γνωστές), τον συνδυασμό τους στο συνταγματικό άξονα, τις συνυποδηλώσεις τους, τις επιρροές από άλλες γλώσσες και πολιτισμικά πρότυπα.
- Να εντάξουν αυτές τις λέξεις-φράσεις στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, πολιτισμικό περιβάλλον, το οποίο τις ανέδειξε, και να προβληματιστούν για τα πρότυπα και τις στάσεις ζωής που αυτές συνυποδηλώνουν.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Η γλώσσα προσεγγίζεται ως ζωντανός οργανισμός που διαρκώς εμπλουτίζεται και μεταβάλλεται σε σχέση με την πραγματικότητα, την οποία εκφράζει αλλά και διαμορφώνει. Οι λέξεις και οι φράσεις δεν αποτελούν αποπλαισιωμένες οντότητες. Η

γλώσσα, ως φορέας ιδεολογίας, αποτελεί όχημα για την ανάγνωση αυτής της πραγματικότητας. Υπό αυτό το πρίσμα αναμένουμε από τους μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με τους μηχανισμούς νοηματοδότησης των λέξεων-φράσεων και την έννοια του περικείμενου εντός του οποίου αυτές κατασκευάζονται, αναδιαμορφώνονται, προβάλλονται ή απαξιώνονται.
- Να συνθέσουν τα δικά τους κείμενα (άρθρα και παρουσίαση συμπερασμάτων), εντάσσοντας σε αυτά τις υπό διερεύνηση λέξεις-φράσεις και αποτυπώνοντας τον προβληματισμό τους για τη σχέση γλώσσας – κοινωνίας.

Γραμματισμοί

Η διερεύνηση του θέματος συνδέεται με το ρόλο των ΤΠΕ στη διαμόρφωση ενός νέου επικοινωνιακού τοπίου, εντός του οποίου αναδιαμορφώνεται και ανασηματοδοτείται η γλώσσα. Πολλές νέες λέξεις γεννιούνται ή παλιές αποκτούν νέα σημασία για να εκφράσουν ακριβώς αυτές τις αλλαγές στο επικοινωνιακό τοπίο. Από την άλλη η έκφραση στους τοίχους – και γενικότερα σε δημόσιους χώρους – είναι μια παλιά ιστορία· το ενδιαφέρον είναι πώς επαναλαμβάνεται τώρα στις ιστοσελίδες και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης· με ποιες ταυτότητες χρηστών, πρακτικές και πρότυπα ζωής συνδέεται. Συνεπώς, οι μαθητές καλούνται:

- Να εξετάσουν τη δυναμική των τεχνολογικών εργαλείων και των αντίστοιχων περιβαλλόντων στη διαμόρφωση νέων γλωσσικών, κειμενικών και επικοινωνιακών δεδομένων.
- Να περιγράψουν αδρά τα δεδομένα αυτά και να αναπτύξουν κριτικό λόγο σχετικά με τη διείσδυση της μηχανής και της τεχνολογίας σε όλες τις εκφάνσεις του βίου, δημόσιου και ιδιωτικού και της αλληλεπίδρασης ανάμεσά τους.
- Να αξιοποιήσουν με λειτουργικό τρόπο τα νέα μέσα (επεξεργαστή κειμένου, λογισμικό παρουσίασης, διαδίκτυο, web 2.0) για τη σύνθεση των κειμένων

τους (προσδίδοντας σε αυτά και πολυτροπικά χαρακτηριστικά) και τη δημοσιοποίησή τους.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές καλούνται να εργαστούν σε ομάδες, να διερευνήσουν και να συνθέσουν από κοινού και να μοιραστούν τα αποτελέσματα της εργασίας τους και τον προβληματισμό τους τόσο στο πλαίσιο της ομάδας όσο και στο πλαίσιο της ολομέλειας. Αναμένουμε λοιπόν:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και αλληλεπίδρασης.
- Να εκφέρουν λόγο, προφορικό και γραπτό, σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα. Ο λόγος τους τίθεται στο επίκεντρο της διδασκαλίας και αυτό προϋποθέτει μία παιδαγωγική στάση στήριξης, ενθάρρυνσης και εμπιστοσύνης του εκπαιδευτικού προς τους μαθητές του.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Τις τελευταίες μέρες κάθε έτους ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες ιστοσελίδες δημοσιεύουν στατιστικά αφιερώματα και λίστες με τις λέξεις και τις φράσεις που αναδείχθηκαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς στα καθημερινά δελτία των ειδήσεων, στον αχανή χώρο του διαδικτύου και στις μηχανές αναζήτησης, στις σελίδες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, στους τοίχους των δημόσιων κτηρίων κτλ. Οι μαθητές τις ακούν και τις διαβάζουν· πολλές από αυτές τις εντάσσουν στο λεξιλόγιό τους και τις αξιοποιούν ποικιλοτρόπως. Συνθήματα στους τοίχους, αναρτήσεις σε ιστολόγια, στο facebook και στο twitter, άρθρα, γελοιογραφίες και άλλα κειμενικά είδη τις προβάλλουν και τις σχολιάζουν. Τα παραπάνω αποτέλεσαν αφορμές για την εισαγωγή των μαθητών στο κλίμα του σεναρίου. Προς αυτή την κατεύθυνση λειτούργησε και η διδασκαλία του διηγήματος του Δημοσθένη Βουτυρά *Παραπλάμα*,

που είχαν ήδη διδαχθεί στο μάθημα της λογοτεχνίας, το οποίο προκάλεσε τους μαθητές να εκφράσουν απόψεις και να συνδέσουν τη συγκεκριμένη λέξη με το κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον του ήρωα, το έντονο αίσθημα αποκλεισμού και τα συναισθήματα θυμού και μίσους που καθόριζαν την ψυχρόσυνθεσή του.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Όπως αναφέρεται στη σεναριακή πρόταση (Σεφερλή 2014), η εφαρμογή προϋποθέτει τη διδασκαλία της 1^{ης} ενότητας (Η Είδηση). Οι μαθητές εξετάζουν τις σημασίες λέξεων και φράσεων (που αναδείχθηκαν από τα ΜΜΕ), ενταγμένες όμως στο περικείμενό τους, και έχουν έτσι την ευκαιρία να προβληματιστούν για την εξέλιξη της γλώσσας σε σχέση με την πραγματικότητα που αποτυπώνει αλλά και συχνά κατασκευάζει.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν κυρίως ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Ειδικότερα: α) Το διαδίκτυο και οι σχετικές ιστοσελίδες για την αναζήτηση, ανάγνωση και επεξεργασία της πληροφορίας, β) Ο επεξεργαστής κειμένου για την παραγωγή των κειμένων, συμπεριλαμβανομένων και των δυνατοτήτων του εργαλείου για εισαγωγή εικόνας, ορθογραφικό έλεγχο και παρακολούθηση αλλαγών, γ) το λογισμικό παρουσίασης για την πολυτροπική απόδοση των συμπερασμάτων και δ) το Wiki για τη δημοσιοποίηση των κειμένων και τη συνεργασία των μελών σε εξωδιδασκτικό χώρο και χρόνο. Αξιοποιήθηκε, επίσης το [Wordle](#) για την οπτικοποίηση της πληροφορίας και την ενσωμάτωσή της στην ψηφιακή παρουσίαση.

Κείμενα

[Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο του Oxford Dictionary για τη δημοφιλέστερη λέξη του 2013.

[Top Word of 2013: '404' followed by fail!, hashtag, @pontifex, and The Optic](#), έρευνα του Global Language Monitor.

[Σαξές στόρι, η λέξη του 2013!](#), άρθρο δημοσιευμένο στο ιστολόγιο του Σαραντάκου.

[Γκραν σουξέ, ακόμα πληρώνουμε](#), άρθρο για τη δημοφιλέστερη φράση της χρονιάς σύμφωνα με το ιστολόγιο του Σαραντάκου.

[Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο στο ιστολόγιο Protagon.gr.

Στέφανος Τσιτσόπουλος, Flâneur, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ιανός, 2010, σ. 27.

Alice Munro, Μ' αγαπάει δεν μ' αγαπάει, εκδ. Μεταίχμιο, σ. 81-82.

[Παραρλάμα](#), διήγημα του Δ. Βουτυρά που ανθολογείται στα κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση: 10/03/2014: Εισαγωγική, ολομέλεια και εργασία σε ομάδες, εργαστήριο πληροφορικής (2 ώρες): Την πρώτη ώρα οι μαθητές κάθισαν τυχαία στους σταθμούς εργασίας. Ζήτησα να μην ανοίξουν τους υπολογιστές ώστε η προσοχή τους να επικεντρωθεί στην οθόνη προβολής. Είδαμε μαζί την ιστοσελίδα του Σαραντάκου για τις [λέξεις-φράσεις του 2013](#). Το κείμενο τους κίνησε την περιέργεια, διαβάσαμε όλες τις προτεινόμενες λέξεις και τα ποσοστά ψήφων που συγκέντρωσαν. Πολλές από αυτές τις γνώριζαν και θεώρησαν εύστοχη την επιλογή τους. Στη συνέχεια τους μοίρασα σε φωτοτυπία το [άρθρο του ιδίου](#) για τη φράση *success story* που πήρε τα πρωτεία· το διαβάσαμε μεγαλοφώνως. Συζητήσαμε για την πορεία σκέψης του αρθρογράφου: τις γενικές διαπιστώσεις στην αρχή του άρθρου, σε σχέση με τα κοινωνικά-πολιτικά συμφραζόμενα που την ανέδειξαν, και την ιστορία των λέξεων *story* και *success* που ακολουθεί. Συζητήσαμε, επίσης, για τον προβληματισμό που αποτυπώνεται στο εν λόγω άρθρο, την (ιδεολογική) στάση του αρθρογράφου και τη σχέση των γραφομένων με τη γελοιογραφία που επιλέγει. Οι μαθητές έδωσαν εύστοχες απαντήσεις και φάνηκαν να κατανοούν το κείμενο χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Διαμορφώθηκε έτσι το κλίμα, ώστε να περάσουμε ομαλά στο επόμενο στάδιο.

Τη δεύτερη ώρα συζητήσαμε για την ιδέα του σεναρίου, δηλαδή να επιλέξουν οι μαθητές μία λέξη ή φράση και να γράψουν το δικό τους άρθρο στο πλαίσιο του αφιερώματος για τις λέξεις-φράσεις της χρονιάς. Η ιδέα τους άρεσε. Προχωρήσαμε, λοιπόν, στη διαμόρφωση των ομάδων. Το συγκεκριμένο τμήμα είχε 26 ζωηρούς μαθητές, με πολλούς αρκετά καλών επιδόσεων, που έπλητταν όμως εύκολα και με το παραμικρό προκαλούσαν φασαρία. Ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με την εργασία σε ομάδες – το επιχειρήσαμε συχνά στα μαθήματα της γλώσσας και της λογοτεχνίας – αλλά σε σχέση με το άλλο τμήμα της Β΄ Λυκείου (στο οποίο δίδασκα τα ίδια μαθήματα και με το οποίο μάλιστα τρέχαμε την ίδια περίοδο το σενάριο «Η τέχνη στον πόλεμο») δεν είχαν την εμπειρία της εργασίας στο εργαστήριο πληροφορικής. Ωστόσο, από την αρχή της σχολικής χρονιάς είχαμε δημιουργήσει Wiki και είχαν εξοικειωθεί με το περιβάλλον και το ανέβασμα αρχείων σε αυτό.

Διαμορφώσαμε 10 ομάδες διμελείς και 2 ομάδες τριμελείς, για να υπάρξει αντιστοιχία με τους διαθέσιμους 12 υπολογιστές του εργαστηρίου. Είχα σκεφτεί πολύ για τη διαμόρφωση των ομάδων, τις δυάδες και τις τριάδες, και είχα καταλήξει στα σχήματα τα οποία πρότεινα, επιμένοντας μάλλον αυστηρά σε αυτά – παρά τις εκκλήσεις για αλλαγές (ο καθένας και η καθεμία ήθελαν την παρέα του). Το σκεπτικό της διαμόρφωσης των ομάδων και της επιμονής μου σε αυτό ήταν να υπάρχει σε κάθε ομάδα ανομοιογένεια ως προς τις επιδόσεις, ως προς το φύλο και ως προς τη ζωηράδα.

Αφού πείσθηκαν, πήραν τις θέσεις τους στους σταθμούς εργασίας ανάλογα με την ομάδα τους. Σε κάθε υπολογιστή υπήρχε διαθέσιμο το φύλλο εργασίας της [Α΄ φάσης](#), το οποίο ξεκίνησαν να μελετούν. Σε δύο ομάδες χρειάστηκε να παρέμβω επανειλημμένα και να τους τονίσω ότι «τώρα κάνουμε δουλειά και όχι παιχνίδι», γιατί μόλις γύριζα την πλάτη μου έπαιζαν «Ναρκαλιευτή» ή έψαχναν βιντεάκια στο YouTube. Στο φύλλο εργασίας προτείνονταν ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες διαδικτυακές διευθύνσεις, τις οποίες επισκέπτονταν, σημείωναν τις λέξεις που τους προκαλούσαν ενδιαφέρον, είτε σε αρχείο Word είτε στο τετράδιό τους, συζητούσαν

για τις πιθανές επιλογές και όσοι τελικά κατέληγαν (5 ομάδες από τις 12) άρχισαν να ψάχνουν περαιτέρω για κειμενικό υλικό σχετικό με τη λέξη επιλογής. Εκεί μας πρόλαβε το κουδούνι. Τους υπενθύμισα ότι το φύλλο εργασίας βρισκόταν αναρτημένο και στο Wiki, μπορούσαν επομένως να συνεχίσουν την έρευνά τους – και την επικοινωνία τους – από το σπίτι, τονίζοντας ότι το επόμενο δίωρο στο εργαστήριο θα διατεθεί για τη σύνθεση των κειμένων, επομένως καλό θα ήταν να έχουν συγκεντρώσει υλικό (από λεξικά, ειδήσεις, άρθρα, εικόνες, γελοιογραφίες κτλ.) που θα αξιοποιήσουν στα κείμενά τους.

Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπούσε στην εξοικείωση των μαθητών με γραμματισμούς σχετικά με την αναζήτηση, γρήγορη ανάγνωση και εντοπισμό της κατάλληλης πληροφορίας, αξιολόγηση και επεξεργασία αυτής. Για τον σκοπό αυτό δίνονταν οδηγίες στο φύλλο εργασίας σχετικά με τα κριτήρια της αναζήτησης, την επιλογή, επεξεργασία και ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Ήδη, από τη διδασκαλία της περίληψης, ήταν εξοικειωμένοι με τη διαδικασία των διαγραμμάτων-σημειώσεων και δεν χρειάστηκαν τη δική μου συνδρομή. Επισκεπτόμουν βέβαια τις ομάδες, γιατί είχε ενδιαφέρον να παρακολουθώ τις συζητήσεις τους σχετικά με την επιλογή των λέξεων και τα επιχειρήματα που προέβαλαν. Αποκτά, πράγματι, άλλη δυναμική το μάθημα, όταν μετακινούμαστε από τον μονόλογο του εκπαιδευτικού στον λόγο των μαθητών, καθώς συνεργάζονται από κοινού για τον σχεδιασμό και τη σύνθεση ενός κειμένου.

Τεκμήρια Α΄ φάσης

Το Wiki με τη σελίδα που αντιστοιχεί στο σενάριο

Λέξεις και φράσεις γραμμένες σε τοίχους, θρανία, πόρτες λένε πολλά;... ή μήπως τίποτα;

Οι τοίχοι σήμερα είναι και ηλεκτρονικοί. Μια ψηφοφορία για την λέξη - φράση της χρονιάς (για τα ελληνικά δεδομένα) έλαβε χώρα σε ένα δημοφιλές ιστολόγιο:
 η διαδικασία
 και το αποτέλεσμα

Αλλά ας μη μένουμε μόνο στα δικά μας. Έχει ενδιαφέρον η έρευνα του Oxford Dictionary για τις νέες λέξεις που δημιουργούνται. Μια από αυτές πολιτογραφήθηκε στο λεξικό μόλις τον Αύγουστο του 2013, αλλά αναδείχθηκε λέξη της χρονιάς. Προκάλεσε μάλιστα και **παχνιά στο facebook** κατά την τρέχουσα χρονιά.

Ενδιαφέρον έχει και η έρευνα του **Global Language Monitor** για τις δημοφιλέστερες στα media, και κυρίως τα social media, λέξεις, φράσεις και πρόσωπα της χρονιάς.

Οι λέξεις-φράσεις, γραμμένες σε τοίχους, πραγματικούς ή ψηφιακούς, ή στα έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ εμπνέουν και ωθούν σε συγγραφή. Δείτε στη **Βιβλιοθήκη** τη σχετική ενότητα.

Β' φάση: 13/03/2014: Παραγωγή κειμένων, εργασία σε ομάδες, εργαστήριο πληροφορικής (2 ώρες): Οι περισσότερες ομάδες είχαν κάνει την απαιτούμενη προεργασία και είχαν φέρει σε φλασάκι υλικό για τη σύνθεση των κειμένων τους. Υπήρχαν βέβαια και περιπτώσεις που δεν είχαν φέρει τίποτα είτε γιατί δεν πρόλαβαν είτε γιατί ξέχασαν κτλ. Όλες οι ομάδες δούλεψαν στο περιβάλλον του επεξεργαστή. Όλες χρησιμοποίησαν το ηλεκτρονικό λεξικό του Μ. Τριανταφυλλίδη και το έντυπο του Μπαμπινιώτη (το είχαμε διαθέσιμο στο εργαστήριο) και μάλιστα αρκετοί μαθητές παραδέχθηκαν ότι πρώτη φορά αξιοποίησαν λεξικά για τη σύνθεση των κειμένων τους. Καθώς περιηγούμουν από ομάδα σε ομάδα, έβλεπα ότι σε άλλες ομάδες αντέγραφαν απλώς τα λήμματα, ενώ σε άλλες προσπαθούσαν να εντάξουν τον ορισμό πιο δημιουργικά και λειτουργικά στο κείμενό τους. Αναρωτιόνταν σε ποιο σημείο να ενταχθεί, αν ήταν σκόπιμο να υπάρχει προηγουμένως μια εισαγωγή, αν έπρεπε να ενταχθεί αυτούσιος ή παραλλαγμένος, αν χρειαζόταν να γίνει μια ιστορική αναδρομή. Όταν οι λέξεις δεν υπήρχαν στα λεξικά, έμπαιναν στη μηχανή αναζήτησης της Google. Συνήθως αξιοποιούσαν τα πρώτα αποτελέσματα και κατά κύριο λόγο την ελληνική έκδοση της Wikipedia, κάποτε και την αγγλική. Μόνο δύο ομάδες έκαναν συνδυαστική αναζήτηση στα λήμματα των λεξικών. Όλες οι άλλες αρκέστηκαν σε μια πηγή.

Ως προς το ζητούμενο του συσχετισμού της λέξης-φράσης με το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο, όλες οι ομάδες ανταποκρίθηκαν από επαρκώς έως πολύ ικανοποιητικά. Αξιοποίησαν αρκετά ικανοποιητικά το υλικό (από ειδήσεις, άρθρα και εικόνες) και προσπάθησαν φιλότιμα να δώσουν στο κείμενό τους το προσωπικό τους στίγμα. Οι ομάδες που είχαν ήδη κάνει την προεργασία ανταποκρίθηκαν με άνεση στη σύνθεση του κειμένου τους και είχαν τον χρόνο να συζητήσουν και για τα πολυτροπικά χαρακτηριστικά του (γραμματοσειρές, θέση των εικόνων). Το εντυπωσιακό, ωστόσο, ήταν με τις ομάδες που δεν είχαν φέρει υλικό. Κάποιοι/ες μαθητρίες/ές είχαν ήδη κάνει αναζήτηση τις προηγούμενες μέρες, οπότε ήξεραν σε ποιες σελίδες θα ανατρέξουν, αλλά και οι υπόλοιποι διαχειρίστηκαν

ικανοποιητικά τον χρόνο τους και κατάφεραν να ολοκληρώσουν στην καθορισμένη προθεσμία. Τρεις ομάδες δεν πρόλαβαν να ενσωματώσουν εικονιστικό υλικό· αν και τους πρότεινα να επεξεργαστούν περαιτέρω τα κείμενά τους, αφού τα ανεβάσουν στο Wiki, αμέλησαν να το κάνουν.

Η χρήση του ορθογράφου κατά τη διαδικασία της συγγραφής μας έδωσε την ευκαιρία να συζητήσουμε, εντός των ομάδων, για τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του εργαλείου και την αναγκαιότητα να ανατρέχουν παράλληλα στα εγχειρίδια γραμματικής, αλλά και να διαβάζουν συχνά τις περιόδους και παραγράφους, καθώς γράφουν, ώστε να αποκτούν εποπτεία του κειμένου. Εξάλλου, όπως οι ίδιοι οι μαθητές διαπίστωσαν, λανθασμένες λέξεις δεν υπογραμμίζονται και πολλές ασυνταξίες ή αστοχίες δεν μπορούν να ανιχνευτούν, ενώ αντίθετα υπογραμμίζονται λέξεις που είναι ορθές. Στις ομάδες ανέλαβαν να πληκτρολογήσουν το κείμενο οι πιο εξοικειωμένοι μαθητές. Συζητώντας με τα μέλη για την εμπειρία τους σχετικά τον Επεξεργαστή, αρκετοί ήταν αυτοί που παραδέχτηκαν ότι καθυστερούν στην πληκτρολόγηση, δε βάζουν τόνους και εκνευρίζονται όταν οι λέξεις υπογραμμίζονται, ενώ καθυστερούν περαιτέρω επιλέγοντας από τη λίστα των προτεινόμενων διορθώσεων την καταλληλότερη· όλα αυτά τους αποθαρρύνουν και τους αποτρέπουν.

Το δίωρο πέρασε χωρίς να το καταλάβουμε. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με φιλοτιμία και αρκετοί με αγωνία για το τελικό αποτέλεσμα. Εκτός από τις συζητήσεις στο πλαίσιο της ομάδας τους, ενδιαφέρονταν και για το έργο των άλλων ομάδων: ποιες λέξεις επέλεξαν, πώς τις διαχειρίστηκαν, ποιο υλικό επέλεξαν κτλ. Στο διάλειμμα πολλοί έμειναν μέσα στο εργαστήριο, ενώ και με το χτύπημα του κουδουνιού, που σήμανε τη λήξη του δίωρου, κάποιοι επέμεναν και παρέμεναν. Ανέβασαν τα κείμενά τους στο Wiki, ενώ φεύγοντας σχολίαζαν τις επιλογές τους και γενικότερα έδειχναν ότι είχαν ευχαριστηθεί την όλη διαδικασία.

Τεκμήρια Β΄ φάσης:

α) Το κείμενο μιας ομάδας που εργάστηκε υποδειγματικά και παρήγαγε ένα πολύ αξιόλογο αποτέλεσμα. Οι μαθητές μοιράστηκαν το κοινό ενδιαφέρον για τη λέξη και τον προβληματισμό γύρω από αυτή. Εκτός από την ιστορία της λέξης, αποτυπώνουν με επιτυχία τον προβληματισμό τους, επιλέγουν εύστοχα τις εικόνες και τις τοποθετούν στα κατάλληλα σημεία, προκαλώντας τον αναγνώστη να διαλεχθεί με το κείμενο και την πραγματικότητα που εκφράζει:

Λέξη της χρονιάς 2013

«Φασισμός 2013: παρελθοντικό απομεινάρι ή μελλοντική απειλή;»

Μία ακόμα χρονιά συμπλήρωσε τον κύκλο της. Το 2013 βιώσαμε και παρακολουθήσαμε πολλά γεγονότα – εκ των οποίων άλλα ήταν «δύσπεπτα», άλλα πρωτόγνωρα, άλλα κυνικά, και άλλα απλώς συνηθισμένα. Εκτός όμως από γεγονότα τη περασμένη χρονιά είδαμε, ακούσαμε και πολλοί από εμάς «post-άραμε» διάφορες επίκαιρες λέξεις που μας τράβηξαν τη προσοχή. Μία απ' αυτές, ίσως απ' τις αρνητικότερα φορτισμένες λέξεις που ακούσαμε στη πολιτική και στα media πέρσι, κίνησε και το δικό μας ενδιαφέρον και μας ώθησε να γράψουμε το συγκεκριμένο άρθρο. Η λέξη αυτή δεν είναι άλλη από το «φασισμό» και το κύριο αντικείμενο του προβληματισμού μας είναι οι διαστάσεις που το συγκεκριμένο φαινόμενο έχει πάρει στην ελληνική κοινωνία.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα απ' την αρχή και με τη σειρά. Η λέξη «φασισμός» πρωτοεμφανίστηκε ως πολιτική ιδεολογία και μαζικό κίνημα στη Ιταλία του Μουσολίνι και αναπτύχθηκε από γερμανούς ναζιστές και άλλους ομοϊδεάτες τους, οι οποίοι πρότειναν ένα απολυταρχικό τρόπο διακυβέρνησης που αποσκοπούσε στη σύσταση ενός εθνικού κράτους, το οποίο είχε κύριο στόχο του να κυριαρχήσει έναντι άλλων εθνών. Όσον αφορά την ετυμολογία της λέξης, ο όρος φασισμός προέρχεται από τις ιταλικές λέξεις "Fascismo" και "Fascio" η οποίες ετυμολογούνται από τη λατινική λέξη "Fasces", ονομασία ενός αρχαίου ρωμαϊκού εμβλήματος εξουσίας, το οποίο απεικόνιζε ράβδους δεμένες γύρω από έναν πέλεκυ. Το έμβλημα αυτό συμβόλιζε την «ισχύ δια την ενώσεως» και στηρίζονταν στη πεποίθηση ότι το σύνολο που αποτελείται από κοινά στοιχεία είναι αδιάσπαστο και πιο συμπαγές σε σχέση με τη μονάδα. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που το πρώτο φασιστικό κίνημα τη δεκαετία του 1920 ονομάστηκε "Fascio di combattimento".

"fascio littorio",
σημαίνει ο ρωμαϊκό
έμβλημα εξουσίας

Αρκετά όμως με την ετυμολογία και το παρελθόν της λέξης. Παρακάτω, θα εξετάσουμε ποια είναι η κοινωνική και πολιτική απήχηση του φασισμού εν έτει 2013. Αποτελεί γεγονός πως σήμερα η σημασία των λέξεων και των εννοιών έχει εκφυλιστεί και αυτό οδήγησε στην επισύναψη ενός δεύτερου ευρύτερου και

Λέξη της χρονιάς 2013

πιο διαδεδομένου ορισμού στη λέξη «φασισμός». Σήμερα, η λέξη αυτή χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει κάθε άδικη, αντιδημοκρατική και βίαιη πράξη, ιδεολογία, συναίσθημα ή συνήθεια στο χώρο της πολιτικής και της κοινωνίας και, χάρη στην υπερβολική της χρήση, ο ορισμός αυτός έχει υποκαταστήσει τον αρχικό.

Πιο συγκεκριμένα, η έκφραση του κοινωνικοπολιτικού φασισμού στο συγκεκριμένο χρόνο και τόπο, στον οποίο εμείς οι Έλληνες βρισκόμαστε, αποτελεί άκρως ανησυχητικό πρόβλημα κοινωνικής παθογένειας. Τη χρονιά που μας πέρασε ένα κοινωνικό μόρφωμα, με φασιστικές και νεοναζιστικές αντιλήψεις, το οποίο μέχρι πρότινος βρισκόνταν στο περιθώριο, στηριζόμενο στη πολυδιάστατη και πολυεπίπεδη χρεοκοπία την οποία βιώνουμε καθημερινά, ανήλθε στο πολιτικό προσκήνιο και διέπραξε εκατοντάδες δολοφονίες και εγκλήματα απέναντι σε κοινωνικά μέλη τα οποία δεν πληρούσαν τα δικά τους ελληνικά εθνικά "standards".

Σύλληψη Ν. Μιχαλολιάκου, προέδρου της Χρυσής Αυγής

Ας μην παρεκκλίνουμε όμως από τον αρχικό μας θέμα επηρεασμένοι από τα προβλήματα μιας ελληνικής κοινωνίας που δεινοπαθεί. Το θέμα του συγκεκριμένου άρθρου ασχολείται με τη λέξη φασισμός, έναν όρο ο οποίος έχει ιστορία μικρότερη των 100 χρόνων, όμως έχει συνυφανθεί με αμέτρητο θάνατο και πόνο. Εμείς φέτος αναδείξαμε τον όρο "Selfie" ως την πιο "in" λέξη του 2013 και ξεχάσαμε τα αφυπνιστικά λόγια του Μ. Λοϊζου, που επαναλαμβάνουμε μηχανικά και άψυχα κάθε 28^η του Οκτώβρη, «Δε θα περά-, Δε θα περάσει ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ». Ας ελπίσουμε πως το μέλλον είναι αισιόδοξο και πως το 2014 θα μας βρει πιο προσγειωμένους και ευσυνείδητους, πιο υπεύθυνους και πιο «δημοκράτες»...

Τα λόγια περπατούν...

β) Στο επόμενο κείμενο ένας μαθητής και μια μαθήτρια προσπάθησαν να περιγράψουν, όχι άστοχα, την εικόνα της Ελλάδας με αφορμή μια από τις δημοφιλέστερες λέξεις της χρονιάς. Το κείμενο θα μπορούσε να είναι ακόμα πιο δυνατό επικοινωνιακά, αν δινόταν έμφαση στα πολυτροπικά του χαρακτηριστικά και ενσωμάτωνε στα κατάλληλα σημεία χαρακτηριστικές εικόνες.

ΤΟ ΛΟΥΚΕΤΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Χιλιάδες άνθρωποι μένουν άνεργοι. Χιλιάδες νέοι καταλήγουν φτωχοί και άστεγοι. Χιλιάδες οικογενειάρχες υποφέρουν από τη λυπητερή αυτή πραγματικότητα της οικονομικής κρίσης. Είναι γεγονός, ότι στις μέρες μας είναι πολύ δύσκολο έως και αδύνατο, για έναν οικογενειάρχη πολίτη, να συντηρήσει ένα κατάστημα. Οι φόροι πολλαπλασιάζονται, η τιμή του χαρτασιού αυξάνεται τρομαχτικά, ενώ τα ενοίκια συνεχίζουν να βρίσκονται στα ύψη. Μα πώς είναι δυνατόν ένας απλός άνθρωπος να διατηρεί ανοιχτό ένα κατάστημα αυτή την εποχή? Ακόμα και επιχειρήσεις κλείνουν λόγω χρεωκοπίας και οι άνθρωποι μένουν άνεργοι. Τα έξοδα είναι απολύτως επιβαρυντικά και οι υποχρεώσεις αμέτρητες.

Όπως καταλαβαίνουμε από τα παραπάνω, χιλιάδες λουκέτα μπήκαν κατά τη διάρκεια του 2013 σε μαγαζιά, χώρους διασκέδασης και επιχειρήσεις. Αυτός είναι άλλωστε ο λόγος που η λέξη «λουκέτο» υπήρξε μία από τις δημοφιλέστερες του έτους αυτού, το οποίο ελπίζω να πήρε μαζί του όλα αυτά τα στενάχωρα βιώματα. Ο όρος προέρχεται από την ιταλική λέξη *lucchetto*. Αποτελεί κινητή κλειδαριά για πόρτες, συρτάρια, κιβώτια και ντουλάπες. Γνωρίζοντας λοιπόν αυτές τις πληροφορίες, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε, ότι η φράση που έκανε πάταγο την περασμένη χρονιά, δηλαδή το «βάζω λουκέτο», δεν είναι απόλυτα μεταφορική. Η πολυσυζητημένη αυτή φράση, συνάδει με την αδυναμία του κράτους, και γενικότερα της χώρας μας, να «σταθεί στα πόδια της» σε οικονομικό επίπεδο, και κάθε προσπάθεια ανασυγκρότησης είναι καταδικασμένη να ναυαγήσει. Οι ελπίδες λιγοστεύουν και το άγχος κυριαρχεί στις ψυχές των ανήμπορων να ορθοποδήσουν ανθρώπων. Απογοητευόμαστε όλο και περισσότερο αντικρίζοντας την Ελλάδα μας ανίκανη να αντισταθεί στον οικονομικό πόλεμο που βιώνει τόσο από τις άλλες χώρες, όσο κι από λανθασμένες πράξεις των ίδιων της των κυβερνητών. Δυστυχώς για όλους μας, το μέλλον φαντάζει ακόμα πιο «επίπονο». Θα μπουκιά και άλλα λουκέτα, θα χρεοκοπήσουν κι άλλες εταιρείες κι επιπλέον ακόμα περισσότεροι Έλληνες πολίτες θα πέσουν έξω στους υπολογισμούς τους και κατά συνέπεια θα μείνουν στους πέντε δρόμους.

Για να συνοψίσουμε, διαβάζοντας όλα τα παραπάνω, μόνο μια σκέψη γεννιέται στον ανθρώπινο νου: Πώς θα καταφέρουμε να επιβιώσουμε σε μια τέτοια Ελλάδα?

γ) Ένα ακόμα κείμενο που συνδέει με φαντασία και χιούμορ ένα δημοφιλές σύνθημα με την τωρινή πραγματικότητα. Το ενδιαφέρον με αυτή την ομάδα ήταν ότι είχαν συγκεντρώσει πολλές φωτογραφίες από το διαδίκτυο και συνέθεσαν το κείμενό τους,

στηριζόμενες/οι στις φωτογραφίες αυτές, εμπλουτίζοντάς το με πληροφορίες από το facebook και δημοσιογραφικά άρθρα.

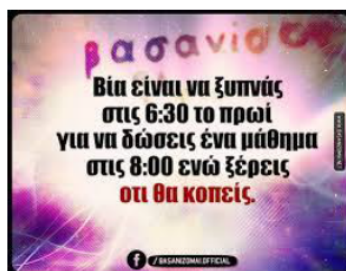
Τι κρύβεται πίσω από μία λέξη;

«Βασανίζομαι» και «βασανί(ζω)μαι»: γραμμένο με σπρέι στην άκρη του δρόμου με μικρά ή μεγάλα καλλιγραφικά γράμματα, μία μόνο λέξη. Το πιο δημοφιλές σύνθημα που γράφτηκε στους τοίχους κάθε πόλης, στις πλατείες και στα παγκάκια το 2013.

Η λέξη αυτή έχει τη σημασία «ταλαιπωρούμαι σωματικά και ψυχικά, παιδεύομαι». Όλοι το έχουμε δει αλλά λίγοι γνωρίζουν την ιστορία του. Φαίνεται πως όλα ξεκίνησαν από ένα τοίχο στα Εξάρχεια. Πριν από τρία χρόνια περίπου κάποιος ή κάποια έγραψε μόνο μία λέξη, «βασανίζομαι», με πολλές όμως σημασίες.

Αν λάβουμε υπόψη μας το μέρος, θα θεωρήσουμε ότι πρόκειται για πολιτικό σχόλιο. Άλλωστε μια οικονομική κρίση, όπως συμβαίνει αυτή τη στιγμή στη χώρα μας, είναι αρκετή να φέρει στην επιφάνεια μία άλλη που αφορά την παιδεία.

Καταλαβαίνουμε πως έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό η σημερινή κατάσταση της χώρας μας όλων των ειδών τις ηλικίες. Ο λαός έχει σκορπιστεί στους δρόμους και προσπαθεί με κάθε τρόπο να εκφράσει τα συναισθήματά και τους προβληματισμούς του. Στην προκειμένη περίπτωση η μόνη λύση και επιλογή για τον σύγχρονο άνθρωπο είναι να γράφει συνθήματα στους τοίχους ευελπιστώντας πως κάποια στιγμή, κάποιος, κάπου θα νιώσει και εκείνος τον πόνο του.

Κανείς δεν γνωρίζει για ποιο λόγο γράφτηκε πραγματικά αυτή η λέξη και τι κρύβεται πίσω από αυτήν. Μόνο ο δημιουργός της. Εμείς απλά φανταζόμαστε. Ίσως να είναι κάτι πολιτικό, ίσως κάτι ερωτικό, ίσως απλά ένα καθημερινό κοινωνικό πρόβλημα. Ο καθένας μπορεί να ταυτιστεί και να σκεφτεί αυτό που τον βασανίζει. Ο καθένας από εμάς μπορεί να το συνδέσει με την στεναχώρια του, την απώλειά του, την επιθυμία του. Αν και είναι μία τόσο γνωστή λέξη η σημασία της είναι ταυτόχρονα τόσο άγνωστη. Άλλωστε, αυτό είναι και το ωραίο!

Οι πολλές σημασίες της λέξης κάνουν μερικούς να «παίζουν» δημιουργικά μαζί της. Έξω από ένα σχολείο στα Εξάρχεια βλέπουμε γραμμένο στον τοίχο:

Αλλού βλέπουμε:

Ακόμα και θεατρική παράσταση ανέβηκε και τραγούδι γράφτηκε με τη λέξη αυτή. Και τώρα γράφεται και άρθρο στο σχολείο!!!

δ) Το επόμενο κείμενο σχολιάζει με χιούμορ και ευστοχία μια ακόμα δημοφιλής λέξη της χρονιάς που πέρασε και προσπαθεί να δείξει πώς μερικές λέξεις ή φράσεις υπερβαίνουν το κοινωνικό συμβάν που τις κατασκεύασε (διαφημιστικό κείμενο-μήνυμα) και καθιερώνονται στη συνείδηση των καταναλωτών σαν φράσεις με ποικίλες συνυποδηλώσεις και λογοπαίγνια.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ: PRETTY BRA

Οι τηλεπωλήσεις έχουν την απίστευτη ικανότητα να μετατρέπουν ένα μέτριο αντικείμενο σε επιστημονικό επίτευγμα. Έτσι, ένα απλό braχίο λι ή ένα ζευγάρι παπούτσια μετατρέπονται, χάρη σε ένα συνεχή βομβαρδισμό διαφημίσεων, σε ένα απαραίτητο για την ανθρώπινη επιβίωση αξεσουάρ.

Ενώ όμως όλα σχεδόν τα διαφημιζόμενα αντικείμενα ξεχνιούνται ύστερα από λίγο καιρό, ένα προϊόν παρέμεινε δημοφιλές και εξελίχθηκε σε μια καθημερινή φράση την χρονιά που πέρασε. Το προϊόν αυτό είναι το **pretty bra**.

Σύμφωνα με τις σχετικές διαφημίσεις, το pretty bra προσφέρει άνεση, ευχάριστη αίσθηση στο δέρμα, αναδαικνύει το γυναικείο στήθος, βελτώνει την στάση του σώματος, εξαφανίζει το τοπικό πάχος και πολλά άλλα. Άλλα χαρακτηριστικά αυτού του τεχνολογικού επιτεύγματος είναι η ποικιλία χρωμάτων στα οποία κυκλοφορεί (μαύρο και μπλε), η οικονομική τιμή του καθώς και το γεγονός ότι με την αγορά δύο τεμαχίων οι τηλεθέατρες παίρνουν δώρο ένα εξαιρετικής ποιότητας ρολόι (!). Βέβαια, εμείς οι ίδιοι δεν είχαμε την δυνατότητα να δοκιμάσουμε το pretty bra, επομένως η γνώμη δεν μπορεί να είναι τελείως αντικειμενική.

Όμως, αν το σουτιέν αυτό ήταν τόσο εξαιρετικό δεν θα χρειαζόταν τόση διαφήμιση. Η συνεχής διαφήμιση του **pretty bra** μοιάζει περισσότερο με πλόση εγκυφάλο. Κατά τη διάρκεια της χρονιάς που πέρασε, το **pretty bra** διαφημίστηκε περισσότερο από κάθε άλλο προϊόν. Επίσης, το αγοραστικό κοινό στο οποίο απευθυνόταν μεταβλήθηκε πολλές φορές: ενώ στην αρχή προοριζόταν για νέες γυναίκες, στη συνέχεια οι υπεύθυνοι αποφάσισαν να το προσαρμόσουν και στις ανάγκες ηλικιωμένων γυναικών. Άρα παρατηρούμε μια αλλαγή στις ιδιότητες του pretty bra: από αξεσουάρ ομορφιάς έγινε προϊόν άνεσης. Αυτή η αλλαγή τονίζει την μετριότητα του προϊόντος, εφόσον ένα πραγματικά καλό αντικείμενο δεν χρειάζεται αλλαγή ιδιοτήτων για να προωθηθεί στην αγορά. Φυσικά υπάρχουν και άλλοι λόγοι για αυτή την αλλαγή, όπως η ανάγκη επέκτασης του αγοραστικού κοινού και το γεγονός ότι οι ηλικιωμένοι αποτελούν την πλειονότητα των τηλεθεατών.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως το pretty bra έγινε δημοφιλές όχι λόγω της χρησιμότητάς του αλλά λόγω της συνεχούς διαφήμισής του. Πράγματι, το σλόγκαν της διαφήμισης (οι γυναίκες δεν λένε πια σουτιέν αλλά pretty bra) έγινε ένα καθημερινό αστέιο για άτομα όλων των ηλικιών ανεξαρτήτως φύλου. Το ίδιο το pretty bra όμως συνεχίζει να διαφημίζεται παρά τις αντιξοότητες. Κανείς δεν γνωρίζει πόση επιτυχία έχει πραγματικά κι όμως σαν φράση έχει ριζώσει στο μυαλό μας.

Επομένως μπορούμε να πούμε πως το pretty bra κέρδισε επάξια τη θέση ανάμεσα στις δημοφιλέστερες λέξεις του 2013.

PRETTY BRA 2013-2014

Γ' φάση: 27/03/2014: Ολομέλεια, αίθουσα εξοπλισμένη με υπολογιστή και προβολικό (1 ώρα): Τα κείμενα διορθώθηκαν και ανέβηκαν ξανά στο Wiki με τα σχόλια και τις παρατηρήσεις μου. Από τις δώδεκα ομάδες οι τέσσερις φρόντισαν να βελτιώσουν το αρχικό κείμενο και να το ανεβάσουν εκ νέου. Ο αρχικός σχεδιασμός (Σεφερλή 2014) προέβλεπε τον ορισμό ενός εκπροσώπου από κάθε ομάδα και τη συνεργασία μεταξύ τους, σε εξωδιδακτικό χρόνο, για [τη δημιουργία παρουσίασης](#) με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τα άρθρα των μαθητών. Αυτό ήταν δύσκολο να γίνει, γιατί απαιτούσε χρόνο και συντονισμό. Εκδήλωσαν όμως ενδιαφέρον δύο μαθήτριες και ένας μαθητής και πρότειναν να αναλάβουν τον σχεδιασμό και την εκτέλεση της παρουσίασης. Έκαναν ένα προσχέδιο σε χαρτί με τον αριθμό και τους τίτλους των διαφανειών, σύμφωνα με τις λέξεις που επιλέχτηκαν, και διέθεσαν δύο διαλείμματα για να αναζητήσουν εικόνες, χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή της τάξης. Ο μαθητής, που είναι δεινός χρήστης της τεχνολογίας, ανέλαβε να

δημιουργήσει την παρουσίαση (PowerPoint). Συζητήσαμε πώς μπορεί να οπτικοποιηθεί η συχνότητα εμφάνισης των λέξεων στα άρθρα των μαθητών και του πρότεινα το Wordle. Του φάνηκε ενδιαφέρον και είπε ότι θα το δοκιμάσει. Συμφωνήσαμε με την τριμελή ομάδα να έχουν έτοιμο το κείμενο στις 27/03 και να το παρουσιάσουν ενώπιον της ολομέλειας. Πράγματι, ο μαθητής ανέβασε στο Wiki την παρουσίαση εντός της προθεσμίας, οι μαθήτριες έκαναν κάποιες μικροαλλαγές στις εικόνες και στο φόντο των τελευταίων διαφανειών και η παρουσίαση στην ολομέλεια πραγματοποιήθηκε τη συμφωνηθείσα ημέρα.

Η παρουσίαση ήταν σύντομη και εύστοχη. Οι τίτλοι, σύντομοι και ευφάνταστοι, «συνομιλούσαν» πολύ επιτυχημένα με τις εικόνες και δεν βάραιναν την παρουσίαση. Άρεσε στα παιδιά και προκάλεσε συζητήσεις. Ο ένας άξονας συζήτησης είχε να κάνει με το σχεδιασμό της παρουσίασης και τα πολυτροπικά χαρακτηριστικά της: τη δύναμη των εικόνων και την αλληλεπίδραση με το γραπτό κείμενο (τίτλους), τη συντομία των τίτλων που αναδείκνυν τις εικόνες, τη λιτή αλλά εύστοχη διατύπωση, το κυρίαρχο χρώμα του φόντου αλλά και τη διαφορετική απόχρωση στις τελευταίες διαφάνειες. Τα χρώματα του φόντου ήταν μάλιστα αυτά που σχολιάστηκαν πρώτα από μια μαθήτρια. Εδώ η ομάδα είπε ότι είχε σκεφτεί αρχικά να είναι μαύρο το φόντο σε όλες τις διαφάνειες, μιας και οι λέξεις των άρθρων (φασισμός, ανεργία, λουκέτο, μαγκάλι κτλ.) προβάλλουν μια μαύρη εικόνα της χώρας μας· τελικά όμως σκέφτηκαν να αφήσουν για το τέλος τις λέξεις με θετικό πρόσημο (αλληλεγγύη) και με χιουμοριστικούς συνειρμούς (pretty bra) και να ανοίξουν τα χρώματα του φόντου. «Αρκετή μαυρίλα πλάκωσε» είπαν χαρακτηριστικά.

Ζήτησα, στη συνέχεια, από τον μαθητή της ομάδας να δώσει περισσότερα στοιχεία για τη 2^η διαφάνεια, στην οποία είχε επιτύχει να ενσωματώσει το κείμενο του Wordle. Ο μαθητής εξήγησε ότι στη διαφάνεια αυτή απεικονίζεται η συχνότητα εμφάνισης των λέξεων στα άρθρα των μαθητών: τρεις ομάδες ασχολήθηκαν με τη λέξη «φασισμός», που προβάλλεται emphaticά στη διαφάνεια, δύο ομάδες με τη φράση «δωρεάν wifi», που εμφανίζεται δεύτερη σε μέγεθος, ενώ οι υπόλοιπες

ασχολήθηκαν αντίστοιχα με τις λέξεις-φράσεις «λουκέτο», «μαγκάλι», «ανεργία», «χαμένο εξάμηνο», «βασανίζομαι», «αλληλεγγύη» και «pretty bra». Η συγκεκριμένη διαφάνεια μας έδωσε την ευκαιρία να συζητήσουμε την αλληλεπίδραση ψηφιακής και ζωντανής παρουσίας: ο ομιλητής συμπληρώνει και επεξηγεί τις διαφάνειες, δεν τις διαβάσει απλώς.

Ο άλλος άξονας συζήτησης είχε να κάνει με την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Κανονικά, αν είχαμε περισσότερο διαθέσιμο χρόνο και τη συμμετοχή εκπροσώπου από κάθε ομάδα, θα μπορούσε να συνταχθεί μια σύντομη εισήγηση που θα συμπλήρωνε την παρουσίαση. Παρόλα αυτά, η παρουσίαση των δώδεκα διαφανειών αποτελούσε και ερμηνεία και έδωσε τροφή για συζήτηση. Ζήτησα από τους μαθητές παρατηρήσεις και σχόλια για το περιεχόμενο, τις επιλεγμένες λέξεις, τη συχνότητα εμφάνισης. Είπαν ότι η εικόνα της κρίσης κυριαρχεί και μάλιστα η παρουσίαση απεικονίζει και τα επίπεδα της κρίσης, που δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά κοινωνική, πολιτική και εκπαιδευτική. Ότι εκφράζει την ανησυχία των μαθητών για την ενίσχυση φασιστικών μορφωμάτων, την αύξηση της ανεργίας, το κλείσιμο των επιχειρήσεων και μαγαζιών, τον άδικο θάνατο από μαγκάλι, την προβληματική λειτουργία των πανεπιστημίων και τα χαμένα εξάμηνα. Ότι βρήκαν ευκαιρία να σχολιάσουν το οξύμωρο της κρίσης με την επέκταση της ευρυζωνικότητας και του τελεμάρκετινγκ.

Η συζήτηση μεταφέρθηκε και στην επόμενη ώρα, από την οποία κλέψαμε περίπου δεκαπέντε λεπτά. Κυρίως, για να εκφράσω την ικανοποίησή μου για τον προβληματισμό που ανέδειξαν τα κείμενά τους, το χιούμορ και το προσωπικό στίγμα που κατάφεραν αρκετά να αποτυπώσουν. Τους υπενθύμισα ότι μπορούν να διαβάσουν τα κείμενα των συμμαθητών τους, να καταθέσουν σχόλια και να συνεχίσουμε τον διάλογο μέσω του Wiki.

Τεκμήρια Γ' φάσης

Η παρουσίαση που ετοίμασαν οι μαθητές. Ένα επιτυχημένο δείγμα πολυτροπικού κειμένου που αξιοποιεί πολλές δυνατότητες του λογισμικού και συνθέτει το νόημα με τη συνδρομή του φόντου, της χιουμοριστικής και σύντομης διατύπωσης και των εύστοχων εικόνων. Το 2013, όπως το είδαν οι μαθητές:

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ φάση: επεξεργασία

Θεματικός άξονας: *Οι λέξεις-φράσεις της χρονιάς (2013)*

Η τάξη μας αναλαμβάνει να επεξεργαστεί ένα αφιέρωμα για τις λέξεις-φράσεις του 2013, που διακινήθηκαν κυρίως στο χώρο των ΜΜΕ και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με στόχο την ανάπτυξη ενός ευρύτερου προβληματισμού για το κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό περιβάλλον που τις ανέδειξε.

Επισκεφθείτε τις παρακάτω ιστοσελίδες, οι οποίες παρέχουν υλικό σχετικό με το υπό διερεύνηση θέμα:

[Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο του Oxford Dictionary για τη δημοφιλέστερη λέξη του 2013.

[Top Word of 2013: '404' followed by fail!, hashtag, @pontifex, and The Optic](#), έρευνα του Global Language Monitor.

[Σαξές στόρι, η λέξη του 2013!](#), άρθρο δημοσιευμένο στο ιστολόγιο του Σαραντάκου.

[Γκραν σουξέ, ακόμα πληρώνουμε](#), άρθρο για τη δημοφιλέστερη φράση της χρονιάς σύμφωνα με το ιστολόγιο του Σαραντάκου.

[Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο στο ιστολόγιο Protagon.gr.

Συζητήστε στο πλαίσιο της ομάδας σας για τις λέξεις-φράσεις που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και για τις οποίες θα θέλατε να εκφράσετε τον προβληματισμό σας. Θα ήταν σκόπιμο να ανοίξετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή ένα αρχείο word, στο οποίο θα καταγράφετε τις παρατηρήσεις και τα σχόλιά σας. Αφού καταλήξετε σε αυτή που σας κεντρίζει περισσότερο, αναζητήστε στο διαδίκτυο (με λέξη αναζήτησης τη συγκεκριμένη λέξη-φράση) πληροφορίες, λήμματα σε ηλεκτρονικά λεξικά, ειδήσεις, εικονιστικό υλικό και ό,τι θεωρείτε σημαντικό για τη σύνθεση του άρθρου σας.

Η αναζήτηση θα πρέπει να γίνει με κριτήριο την καταλληλότητα των εμφανιζόμενων αποτελεσμάτων και τη συνάφειά τους με τον επιδιωκόμενο επικοινωνιακό σκοπό.

Θυμίζω ότι αυτό που ενδιαφέρει είναι η αποτύπωση ενός προβληματισμού για την εποχή και την κοινωνία που την ανέδειξε. Επομένως, δεν αρκεί η λογική της αντιγραφής-επικόλλησης, αλλά η επεξεργασία και ερμηνεία των αποτελεσμάτων και η οργανική και συνεκτική ένταξή τους στο άρθρο σας. Λ.χ., η αναζήτηση σε ηλεκτρονικά λεξικά μπορεί, εκτός από την καταγραφή της σημασίας, να αποτυπώσει και την ιστορία και την εξέλιξη της σημασίας τους. Οι ειδήσεις και τα δημοσιογραφικά άρθρα μπορούν να αναδείξουν όχι μόνο την επικαιρότητα και δημοτικότητα τους, αλλά και τις κοινωνικές-επικοινωνιακές περιστάσεις που συνέβαλαν στην προβολή της. Η επιλογή των εικόνων μπορεί, τέλος, να υποστηρίξει και να αναδείξει τον προβληματισμό σας και γενικότερα τους επικοινωνιακούς σας στόχους.

Αν δεν ολοκληρώσετε την αναζήτησή σας, μπορείτε να την συνεχίσετε σε εξωδιδασκτικό χρόνο. Μπορείτε να επικοινωνείτε, ως προς αυτό, με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας μέσω του Wiki.

Στο ανοιχτό αρχείο μπορείτε να κρατάτε σημειώσεις και παρατηρήσεις σχετικά με την αναζήτησή σας αυτή.

Β' φάση: παραγωγή κειμένου

Επιλέξατε τη λέξη ή τη φράση που σας εμπνέει; Ωραία! Ήρθε η ώρα να γράψετε το δικό σας άρθρο με σκοπό να εκφράσετε τις σκέψεις σας και να αποτυπώσετε σ' αυτό τον προβληματισμό σας. Για να οργανώσετε τις σκέψεις και το λόγο σας μπορείτε να λάβετε υπόψη και τις παρακάτω οδηγίες:

- Αρχικά, μπορείτε να ασχοληθείτε με την ετυμολογία και την ιστορία της λέξης - φράσης. Αν δεν είναι ελληνική, θα πρέπει να αποδώσετε στα ελληνικά τη σημασία της. Έχει αλλάξει η σημασία της στη διάρκεια των χρόνων; (Εδώ μπορείτε να αξιοποιήσετε τα λεξικά, έντυπα ή/και ψηφιακά. Μπορείτε να ανατρέξετε, λ.χ., στο [Λεξικό της Κοινής Ελληνικής του Μ. Τριανταφυλλίδη σε ηλεκτρονική μορφή](#) ή σε άλλο της επιλογής σας)

- Ποια ή ποιες σημασία/ες αποκτά σήμερα η λέξη/φράση; Πώς συνδέεται η σημασία (η οι σημασίες) με τη σημερινή κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα; Ποιο γεγονός ή ποιο φαινόμενο την ανέδειξε;
- Καταθέστε τις δικές σας σκέψεις-σχόλια για τα χαρακτηριστικά της εποχής μας (που ανέδειξαν τη συγκεκριμένη λέξη – φράση).
- Το άρθρο σας θα πρέπει να κυμαίνεται στις 300-350 λέξεις.
- Εισάγετε εικόνα ή εικόνες στα σημεία που θεωρείτε ότι συνομιλούν με το γραπτό κείμενο και αναδεικνύουν τον προβληματισμό σας.
- Καθώς γράφετε, συζητήστε στην ομάδα σας τις πιθανές και καταλληλότερες εκφραστικές εκδοχές καθώς και τις υπογραμμισμένες λέξεις από τον ορθογράφο.
- Όταν κρίνετε ότι ολοκληρώσατε με επιτυχία το άρθρο σας ανεβάστε το στο Wiki.

Καλή επιτυχία!

Γ' φάση: Συμπεράσματα

Στη φάση αυτή ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας θα πρέπει να συνεργαστεί με τους εκπροσώπους των άλλων ομάδων με σκοπό, έπειτα από την ανάγνωση όλων των άρθρων, να καταλήξετε από κοινού σε συμπεράσματα όπως: ποιες λέξεις – φράσεις «πρωταγωνίστησαν» στα άρθρα και ποια είναι η προέλευσή τους; Είναι νέες ή έχουν ιστορία; Υπάρχουν κάποιες που εμφανίζονται σε περισσότερα του ενός και ποιες είναι αυτές; Πώς ερμηνεύετε αυτά τα ευρήματα; Αποτυπώνουν κάτι γι' αυτά που σας απασχολούν και σε ποιο βαθμό; Ποια εικόνα διαμορφώνουν οι λέξεις αυτές για την εποχή μας και τη χώρα μας; Οι λέξεις αυτές συνδέονται με συγκεκριμένες ομάδες χρηστών; Και αν ναι, ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους;

Τελικό προϊόν: η δημιουργία μιας παρουσίασης (ppt: 8-12 διαφάνειες) στην οποία θα δίνονται με ευσύνοπτο και εύληπτο τρόπο τα συμπεράσματά σας. Η παρουσίασή σας θα αποτελέσει τη βάση της συζήτησής μας στην ολομέλεια. Προσπαθήστε στο κείμενό σας να συνδυάσετε με τρόπο λειτουργικό γραπτό κείμενο (με κατάλληλες

γραμματοσειρές και χρώματα), εικόνες, εικονίδια, γραφήματα κ.ά., ώστε να πετύχετε το καλύτερο επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να εργαστείτε σε εξωδιδασκτικό χρόνο. Για τη συνεργασία σας μπορείτε να αξιοποιήσετε το Wiki, αναρτώντας το αρχικό σχέδιο, βελτιώνοντας αυτό σταδιακά και από κοινού, αξιοποιώντας και το χώρο κατάθεσης σχολίων.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

--

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή ανέδειξε τόσο τα δημιουργικά όσο και τα προβληματικά σημεία σχετικά με τη διαδικασία της γραφής και σύνθεσης κειμένου:

α) Πώς αναζητώ και αξιοποιώ πηγές; Σχεδόν όλες οι ομάδες ανταποκρίθηκαν επαρκώς στο ζητούμενο και πέντε από αυτές πολύ ικανοποιητικά. Αν εξαιρέσουμε την ομάδα της «αλληλεγγύης», που στηρίχθηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος σε διαδικτυακό εκθεσιολόγιο, χωρίς όμως να το αντιγράψει πιστά, όλες οι υπόλοιπες προχώρησαν ένα βήμα παραπέρα από τη λογική και πρακτική της αντιγραφής-επικόλλησης. Στηρίχτηκαν σε λεξικά, ειδήσεις, άρθρα και εικόνες της επικαιρότητας και προσπάθησαν να στοχαστούν, άλλοτε περισσότερο άλλοτε λιγότερο επιτυχώς, και να διαμορφώσουν τις δικές τους αναπαραστάσεις για την Ελλάδα του 2013.

β) Τι σημαίνει γράφω ένα κείμενο; Είναι το ίδιο όταν εκθέτω προφορικά σκέψεις και συλλογισμούς; Η παρακολούθηση των μαθητών στο εργαστήριο, οι συζητήσεις μεταξύ τους και μεταξύ μας, μου δημιούργησαν την εντύπωση ότι μπήκαν λίγο περισσότερο στη διαδικασία να σκεφτούν σχετικά με την πράξη της γραφής και τον απαιτητικό της χαρακτήρα. Αρκετοί ομολόγησαν ότι το γράψιμο στον επεξεργαστή δεν είναι εύκολη υπόθεση. Εκτός από το ότι δεν έχουν κατακτήσει τη

δεξιότητα της πληκτρολόγησης, θα πρέπει να καταλήξουν σε μια σειρά από αποφάσεις, τι θα βελτιώσουν, θα τροποποιήσουν, θα ενσωματώσουν· αναρωτιούνται συνεχώς – ακόμα κι όταν επιλέγουν από τις προτεινόμενες λύσεις του ορθογράφου αυτή που τους φαίνεται πιο κατάλληλη. Αντίθετα, η χειρόγραφη παραγωγή κειμένου είναι μια πεπατημένη, μια εν πολλοίς διεκπεραιωτική διαδικασία που ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση-βαθμολόγηση. Αυτή η αντίληψη αποτυπώθηκε και στη στάση των ομάδων απέναντι στα σχολιασμένα εκ μέρους μου κείμενα. Αν και τα ανέβασα στο Wiki με την οδηγία να τα λάβουν υπόψη τους και να κάνουν τις απαραίτητες βελτιώσεις, μόνο τέσσερις από τις δώδεκα ανταποκρίθηκαν.

γ) Είμαι αναγνώστης μόνο του δικού μου κειμένου; Τα κείμενα των συμμαθητών μου δεν με αφορούν; Αν και η παραδοσιακή ώρα της διόρθωσης στην τάξη κινητοποιεί το ενδιαφέρον των περισσότερων μαθητών-ακροατών, όταν καλούνται να σχολιάσουν τεκμηριωμένα τα κείμενα των συμμαθητών τους, αισθάνονται αμηχανία και περιορίζονται συνήθως σε κοινότοπους χαρακτηρισμούς. Ο υπολογιστής, στο σημείο αυτό, και τα περιβάλλοντα του web 2.0 μπορούν να υποστηρίξουν τη διαδικασία της κριτικής ανάγνωσης, αφενός γιατί το προβαλλόμενο κείμενο στην οθόνη ή στο διαδραστικό πίνακα συγκεντρώνει τα βλέμματα και γίνεται αντικείμενο διαπραγματεύσεως στην ολομέλεια, όπως λ.χ. συνέβη με την παρουσίαση στη Γ' φάση του σεναρίου, αφετέρου γιατί τα δημοσιευμένα στο Wiki ή σε άλλο περιβάλλον κείμενα των μαθητών μπορούν να προκαλέσουν σχόλια που διατυπώνονται συνήθως στο κάτω μέρος της σελίδας. Όμως τα πράγματα δεν είναι καθόλου εύκολα, όταν η αλληλεπίδραση και επικοινωνία μεταφέρεται πέρα από τον καθορισμένο σχολικό χώρο και χρόνο.

Λειτουργούμε το Wiki από την έναρξη της σχολικής χρονιάς, για να έχουν οι μαθητές στη διάθεσή τους τα κείμενα και τα φύλλα εργασίας που επεξεργαζόμαστε στην τάξη, καθώς και επιπλέον υλικό στη σελίδα «βιβλιοθήκη», αλλά και για να ανεβάζουν δικά τους κείμενα ή κείμενα άλλων που εντοπίζουν στο διαδίκτυο. Καταφέραμε ως ένα βαθμό ν' ανεβάζουν οι ίδιοι τα κείμενά τους σχετικά με τα

θέματα που διαπραγματευόμαστε και, με το συγκεκριμένο σενάριο, να αξιοποιήσουν την ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα βελτιώνοντας το αρχικό τους κείμενο. Επίσης, να συνεργαστούν οι μαθήτριες και ο μαθητής για την εκπόνηση της παρουσίασης. Αν και κάποιοι μαθητές ισχυρίζονται ότι διαβάζουν τα κείμενα των συμμαθητών τους, δεν προχωρούν σε σχολιασμό. Ο σχολιασμός, όταν δεν περιορίζεται σε σχόλια του τύπου «καλό», «ωραίο» κτλ, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Απαιτεί κριτική ανάγνωση και χρόνο, όπως γενικότερα ένα μεικτό μοντέλο μάθησης (Βλαχογιάννη & Σεφερλή 2011). Δεν χρειάζεται να πούμε περισσότερα για το βεβαρυμένο εξωσχολικό πρόγραμμα των μαθητών, αλλά και το δικαίωμά τους στην ξεκούραση.

Άρα, παραμένει σημαντικό και ουσιαστικό αυτό που συμβαίνει στην τάξη. Οι ευκαιρίες που δίνουμε να εκφέρουν λόγο και να επικοινωνούν μέσα από εστιασμένες δραστηριότητες. Ως προς αυτό η εφαρμογή έδειξε ότι το στοίχημα κερδήθηκε. Συμμετείχαν όλοι, ακόμα και οι αδιάφοροι, οι αμέτοχοι και οι «ταραχοποιοί». Αναζήτησαν, συζήτησαν, συνεργάστηκαν, δημιούργησαν και σχολίασαν. Τολμώ, μάλιστα, να πω ότι το διασκέδασαν.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βλαχογιάννη, Ε. & Ν. Σεφερλή. 2011. Εναλλακτικοί τρόποι προσέγγισης του αρχαιοελληνικού κειμένου με τη συνδρομή της τεχνολογίας: Η αξιοποίηση του Wiki σε μια απόπειρα «μαθητείας στον αρχαίο κόσμο». 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη». Σύρος: 06-08. 05.2011.

http://www.epyna.eu/agialama/synedrio_syros_6/eishghseis/filologika/125-vlachogianni.pdf [14.07.2014].

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ: Ο υπολογιστής ως μέσο πρακτικής γραμματισμού και οι

πολυγραμματισμοί. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02*. 2^η έκδοση. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Κωστούλη, Τ. 2001. Κειμενοκεντρική προσέγγιση και γλωσσικό μάθημα. http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e5/index.html [14.07.2014].

Σεφερλή, Π. 2013. *Ταχύτητα-Βραδύτητα*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Σεφερλή, Π. 2014. *Οι λέξεις της χρονιάς*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.